

TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖ
Energiaosasto (Sunila, Rajala, Pahkala)

MUISTIO
15.4.2020

LIITE 1

EHDOTUS SÄHKÖNTOIMITUSTEN SELVITYKSESTÄ JA MITTAUKSESTA ANNETTUN VALTIONEUVOSTON ASETUKSEN (66/2009) MUUTTAMISEKSI

1. Tausta

Työ- ja elinkeinoministeriön asettama älyverkkotyöryhmä ehdotti lokakuussa 2018 muun muassa, että samalla kiinteistöllä toimivat energiayhteisöt tulisi mahdollistaa siten, että kiinteistöllä tuotettu sähköenergia voitaisiin hyödyntää kulutukseen kiinteistöllä ilman sähkönsiirtomaksua. Pääministeri Marinin hallitusohjelmaan on energian pientuotannon osalta kirjattu, että ”sääntelyä ja verotusta kehitetään siten, että helpotetaan energian pientuotannon hyödyntämistä kaikille osapuolille, mukaan lukien taloyhtiöt, pientalot ja maatilat.”

Nyt ehdotetuilla muutoksilla sähkötoimitusten selvityksestä ja mittauksesta annettuun valtioneuvoston asetukseen (66/2009, jäljempänä *mittausasetus*) helpotettaisiin yhdessä toimivien loppukäyttäjien ja energiayhteisön tuottaman sähkön jakamista älyverkkotyöryhmän linjausten mukaisesti. Ehdotetuilla muutoksilla mahdollistettaisiin yhdessä tuotetun sähkön jakaminen jo asennettuja jakeluverkonhaltijan sähkön mittauslaitteistoja käyttäen silloin, kun jakaminen tapahtuisi yhden sähköverkkoliittymän takana samalla kiinteistöllä tai kiinteistöryhmällä. Lisäksi ehdotetuilla muutoksilla parannettaisiin sähkön pientuottajan asemaa säätämällä taseselvitysjakson sisäisestä tuotannon ja kulutuksen yhteenlaskusta sähkönkäyttöpaikalla (netotus).

Mainittujen kansallisten tavoitteiden lisäksi myös Euroopan unionin tuore lainsäädäntö edellyttää jäsenvaltioilta täytäntöönpanotoimia energiayhteisöjen ja sähköä itse tuottavien asiakkaiden suhteen. Ehdotuksen kannalta keskeisimmät artikkelit on kuvattu alla.

Euroopan unionin lainsäädäntö

Uudelleenlaaditussa sähkön sisämarkkinoista annetussa direktiivissä (EU) 2019/944 (jäljempänä *sähkömarkkinadirektiivi*) säädetään aktiivisista asiakkaista sekä kansalaisten energiayhteisöistä. Aktiivisella asiakkaalla tarkoitetaan direktiivissä loppuasiakasta tai yhdessä toimivien loppuasiakkaiden ryhmää, joka kuluttaa tai varastoi omissa tiloissaan rajatulla alueella tai jäsenvaltion niin salliessa muissa tiloissa tuotettua sähköä tai joka myy itse tuottamaansa sähköä tai osallistuu joustoa tai energiatehokkuutta koskeviin järjestelyihin, jos tällainen toiminta ei ole sen ensisijaista kaupallista tai ammatillista toimintaa. Direktiivin 15 artiklan mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, että loppuasiakkailta on oikeus toimia aktiivisina asiakkaina ilman niihin kohdistuvia kohtuuttomia tai syrjiviä teknisiä vaatimuksia, hallinnollisia vaatimuksia, menettelyjä ja maksuja, sekä verkkomaksuja, jotka eivät vastaa kustannuksia. Artiklassa säädetään myös niistä oikeuksista, jotka jäsenvaltioiden on aktiivisille asiakkaille varmistettava.

Sähkömarkkinadirektiivissä kansalaisten energiayhteisöllä tarkoitetaan oikeushenkilöä, joka perustuu vapaaehtoiseen ja avoimeen osallistumiseen ja jossa tosiasiallista määräysvaltaa käyttävät jäsenet tai osakkaat, jotka ovat luonnollisia henkilöitä, paikallisviranomaisia, kunnat mukaan lukien, tai pieniä yrityksiä. Kansalaisen energiayhteisön ensisijainen tarkoitus on tuottaa rahallisen voiton sijaan ympäristöön, talouteen tai sosiaaliseen yhteisöön liittyviä hyötyjä jäsenilleen tai osakkailleen

tai alueille, joilla se toimii, ja se voi harjoittaa tuotantoa, mukaan lukien uusiutuvista lähteistä peräisin olevaa tuotantoa, jakelua, toimitusta, kulutusta, aggregointia, energian varastointia, energiatehokkuuspalveluja tai sähköajoneuvojen latauspalveluja tai voi tarjota muita energiapalveluja jäsenilleen tai osakkailleen.

Sähkömarkkinadirektiivin 16 artiklan mukaan jäsenvaltioiden on säädettävä kansalaisten energiayhteisöt mahdollistavasta sääntelykehyksestä. Sääntelykehyksellä tulisi varmistaa muun muassa se, että osallistuminen energiayhteisöön on avointa ja vapaaehtoista, ja yhteisön jäsenet ja osakkaat ovat oikeutettuja lähtemään energiayhteisöstä. Lisäksi sillä tulisi varmistaa, että asiaankuuluvat jakeluverkonhaltijat tekevät yhteistyötä kansalaisten energiayhteisöjen kanssa helpottaakseen energiayhteisöjen sisäisiä sähkönsiirtoja sääntelyviranomaisen arvioimaa oikeudenmukaista korvausta vastaan. Jäsenvaltioiden on lisäksi varmistettava, että kansalaisten energiayhteisöillä on oikeus järjestää kansalaisten energiayhteisön sisällä yhteisön omistamissa tuotantoyksiköissä tuotetun sähkön jakaminen, jollei artiklassa säädetystä muista edellytyksistä muuta johdu ja jos yhteisön jäsenten oikeudet ja velvoitteet loppuasiakkaina säilyvät.

Uudelleen laaditussa direktiivissä uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian käytön edistämisestä (EU) 2018/2001 (jäljempänä myös *uusiutuvan energian direktiivi*) säädetään itse tuotettua uusiutuvaa energiaa käyttävistä kuluttajista sekä uusiutuvan energian yhteisöistä. Direktiivin 20 ja 21 artiklan soveltamisala on osin päällekkäinen sähkömarkkinadirektiivin soveltamisalan kanssa, sillä uusiutuvan energian direktiivissä säädetään myös uusiutuvaa sähköä tuottavista asiakkaista ja energiayhteisöistä. Uusiutuvan energian direktiivin säännökset vastaavat pitkälti sähkömarkkinadirektiivin säännöksiä.

Itse tuotettua uusiutuvaa energiaa käyttävällä kuluttajalla tarkoitetaan direktiivissä loppukäyttäjää, joka toimii omissa tiloissaan rajatulla alueella tai jäsenvaltion niin salliessa muissa tiloissa ja joka tuottaa uusiutuvista energialähteistä sähköä omaan kulutukseen ja joka voi varastoida tai myydä uusiutuvista energialähteistä itse tuottamaansa sähköä, edellyttäen että muun kuin itse tuotettua uusiutuvaa energiaa käyttävän kotitalouskuluttajan kyseinen toiminta ei ole hänen ensisijaista kaupallista tai ammatillista toimintaansa. Lisäksi direktiivissä määritellään 'yhdessä toimivat itse tuotettua uusiutuvaa energiaa käyttävät kuluttajat', joita tulee olla vähintään kaksi ja jotka asuvat samassa rakennuksessa tai moniasuntoisessa rakennuksessa.

Uusiutuvan energian yhteisöllä puolestaan tarkoitetaan oikeushenkilöä, joka sovellettavan kansallisen lainsäädännön mukaisesti perustuu avoimeen ja vapaaehtoiseen osallistumiseen sekä on riippumaton ja tosiasiallisesti sellaisten osakkeenomistajien tai jäsenten määräysvallassa, jotka sijaitsevat lähellä kyseisen oikeushenkilön omistamia ja kehittämiä uusiutuvaa energiaa hyödyntäviä hankkeita. Uusiutuvan energian yhteisön osakkeenomistajat tai jäsenet ovat luonnollisia henkilöitä, pk-yrityksiä tai paikallisviranomaisia, mukaan lukien kunnat. Yhteisön ensisijainen tarkoitus on tuottaa ympäristöön liittyvää, taloudellista tai sosiaalista hyötyä osakkeenomistajilleen tai jäsenilleen tai alueille, joilla se toimii, eikä rahallista voittoa.

Uusiutuvan energian direktiivin mukaan jäsenvaltioiden on arvioitava uusiutuvan energian yhteisöjen nykyisiä esteitä ja kehittämismahdollisuuksia alueillaan. Työ- ja elinkeinoministeriön teettämän selvityksen¹ mukaan keskeinen este yhdessä tuotetun sähkön hyödyntämiselle kiinteistöverkon si-

¹ Gaia Consulting Oy & LUT-yliopisto, Selvitys sähkön omatuotantoon, energiayhteisöihin ja energiahankkeiden lupamenettelyihin liittyvistä kysymyksistä, Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 2019:73, Valtioneuvoston kanslia, Helsinki, 30.12.2019.

sällä on tällä hetkellä se, että ”sähkön siirtoa kiinteistön sisällä tuotannosta kulutuspisteisiin kohdellaan vastaavasti kuin julkisen jakeluverkon kautta tapahtuvaa sähkön siirtoa, eli siitä tulee maksaa vastaavat verot ja jakeluverkkomaksut”. Ehdotetuilla muutoksilla on tarkoitus poistaa tämä keskeinen este sähköä tuottavien energiayhteisöjen ja yhdessä toimivien loppukäyttäjien toiminnalle siten, että tuotetun sähkön jakaminen huomioidaan taseselvityksessä.

2. Ehdotettujen muutosten sisältö

Ehdotuksella lisättäisiin mittausasetukseen paikallisen energiayhteisön ja loppukäyttäjien ryhmän toiminnan mahdollistava sääntelykehys. Mittausasetuksen 1 lukuun lisättäisiin säännökset paikallisen energiayhteisön ja loppukäyttäjien ryhmän tehtävistä ja määritelmästä sähköntoimitusten selvitystä varten. Taseselvitystä koskevaan 4 lukuun ehdotetaan lisättäväksi uusi pykälä paikallisen energiayhteisön ja loppukäyttäjien ryhmän mittautustietojen käsittelystä taseselvityksessä, mikä mahdollistaisi tuotetun tai varastoidun sähkön jakamisen energiayhteisöön tai ryhmään kuuluville käyttäpaikoille jakeluverkonhaltijan mittauslaitteistoja hyödyntäen. Lisäksi 4 lukuun lisättäisiin säännökset sähkön tuotannon ja kulutuksen taseselvitysjakson sisäisestä netotuksesta jakeluverkoissa, millä parannettaisiin yksittäisen sähköntuotantoa harjoittavan loppukäyttäjän mahdollisuuksia hyödyntää omaa sähköntuotantoaan kulutuksessaan.

Säännösten oikeusperusta olisi taseselvitystä koskeva sähkömarkkinalain (588/2013) 74 §, jonka mukaan taseselvityksessä käytettävistä menetelmistä annetaan tarkemmat säännökset valtioneuvoston asetuksella.

1 luku 3 § Paikallinen energiayhteisö

Pykälässä määriteltäisiin paikalliset energiayhteisöt ja säädettäisiin niiden tehtävistä. Pykälän 1 momentin mukaan paikallisella energiayhteisöllä tarkoitettaisiin asetuksessa oikeushenkilöä, joka tuottaisi tai varastosi sähköä. Paikallinen energiayhteisö perustuisi vapaaehtoiseen ja avoimeen osallistumiseen ja sen tosiasiallista määräysvaltaa käyttäisivät sen jäsenet tai osakkaat. Jäsenet tai osakkaat olisivat luonnollisia henkilöitä, paikallisviranomaisia, kunnat mukaan lukien, tai pieniä tai keskisuuria yrityksiä. Paikallisen energiayhteisön ensisijainen tarkoitus olisi tuottaa rahallisen voiton sijaan ympäristöön, talouteen tai sosiaaliseen yhteisöön liittyviä hyötyjä jäsenilleen tai osakkailleen tai alueelle, joilla se toimii. Jakeluverkonhaltija vastaisi paikallisen energiayhteisön jäsenten tai osakkaiden sähkönkäyttöpaikkojen sähkön mittauksista. Sähkönkäyttöpaikkojen tulisi sijaita samalla kiinteistöllä tai sitä vastaavalla kiinteistöryhmällä ja niiden tulisi olla liitetty jakeluverkonhaltijan verkkoon samalla liittymällä.

Määritelmän taustalla olisivat sähkömarkkinadirektiivin ja uusiutuvan energian direktiivin energiayhteisöjen määritelmät. Toiminnan rajaus saman kiinteistön tai sitä vastaavan kiinteistöryhmän alueelle vastaisi älyverkkotyöryhmän linjausta kiinteistöverkon sisäisistä energiayhteisöistä.

Pykälän 1 momentin 6 kohdan mukaan paikallisen energiayhteisön jäsenten tai osakkaiden sähkönkäyttöpaikkojen sähkön mittauksista vastaisi jakeluverkonhaltija. Näin ollen esimerkiksi kiinteistönhaltijan vastatessa sähkönkäyttöpaikkojen mittauksista sähkömarkkinalain 71 §:n mukaisesti käyttöpaikkoja ei voisi ilmoittaa kuuluvaksi paikalliseen energiayhteisöön. Jos sähkö toimitetaan loppukäyttäjille kiinteistön tai sitä vastaavan kiinteistöryhmän sisäisen sähköverkon kautta, loppukäyttäjät voivat jo voimassa olevan lainsäädännön mukaisesti jakaa tuottamansa tai varastoimansa sähkön keskenään nyt ehdotettua vastaavalla tavalla.

Pykälän 2 momentin mukaan myös paikallisen energiayhteisön sähköntuotantolaitteiston tai sähkövaraston tulisi olla liitetty saman kiinteistön tai sitä vastaavan kiinteistöryhmän sisäiseen sähköverkkoon. Tuotantolaitteiston tai varaston ei välttämättä tarvitsisi sijaita samalla kiinteistöllä tai sitä vastaavalla kiinteistöryhmällä, jos kiinteistörajan ylittävän erillisen linjan rakentamiseen olisi saatu jakeluverkonhaltijan lupa. Lisäksi Älyverkkotyöryhmä on ehdottanut, että sähkömarkkinalakiin lisätäisiin säännökset, jotka mahdollistaisivat sähköntuotantolaitteiston liittäminen kiinteistön tai sitä vastaavan kiinteistöryhmän sähköverkkoon kiinteistörajan ylittävällä erillisellä linjalla ilman jakeluverkonhaltijan lupaa.

Pykälän 3 momentin mukaan paikallisen energiayhteisön tulisi rekisteröityä sähköntoimitusten selvitystä varten jakeluverkonhaltijalle, joka vastaa paikallisen energiayhteisön sähkön mittauksista. Paikallisen energiayhteisön tehtävänä olisi ilmoittaa sähköntoimitusten selvitystä ja mittauksista varten, paikalliseen energiayhteisöön kuuluvat sähkönkäyttöpaikat, sähköntuotannon ja varastosta oton jako-osuudet, jakeluverkkoon syötetyn sähkön jako-osuudet sekä näiden tietojen muutokset. Tiedot olisivat tarpeen 4 luvun 1 b §:n mukaisen taseselvitysjakson sisäisen hyvityslaskennan mahdollistamiseksi.

Sähkönkäyttöpaikka voitaisiin ilmoittaa kuuluvaksi kerrallaan vain yhteen paikalliseen energiayhteisöön tai 4 §:ssä tarkoitettuun loppukäyttäjien ryhmään. Paikallisen energiayhteisön tai loppukäyttäjien ryhmän määritelmät eivät itsessään estäisi sitä, että saman kiinteistön tai sitä vastaavan kiinteistöryhmän sisällä toimisi useampia paikallisia energiayhteisöjä tai loppukäyttäjien ryhmiä samanaikaisesti. Määritelmällisesti paikallinen energiayhteisö ja loppukäyttäjien ryhmä aina joko tuottaisi tai varastoisivat sähköä, jonka jakamiseen sähkönkäyttöpaikoille sovellettaisiin 4 luvun 1 b §:ä. Jos sähkönkäyttöpaikka kuuluisi useampaan paikalliseen energiayhteisöön tai loppukäyttäjien ryhmään, jotka samanaikaisesti tuottaisivat tai varastoisivat sähköä, muuttuisi taseselvityksen toteuttaminen käyttöpaikan osalta monimutkaiseksi ja voisi tehdä siitä vaikeasti hallittavan.

1 luku 4 § Loppukäyttäjien ryhmä

Pykälässä säädettäisiin loppukäyttäjien ryhmästä. Loppukäyttäjät voisivat tietyin edellytyksin muodostaa sähköntoimitusten selvitystä varten loppukäyttäjien ryhmän. Loppukäyttäjien tulisi tuottaa tai varastoida sähköä yhdessä sen kuitenkaan olematta loppukäyttäjien ensisijaista kaupallista tai ammatillista toimintaa. Sähkön yhdessä tuottaminen tarkoittaisi sitä, että ryhmän jäsenet toimivat sähköntuottajina osuuksiensa mukaisessa suhteessa. Jakeluverkonhaltija vastaisi loppukäyttäjien sähkönkäyttöpaikkojen sähkön mittauksista. Sähkönkäyttöpaikkojen tulisi sijaita samalla kiinteistöllä tai sitä vastaavalla kiinteistöryhmällä ja niiden tulisi olla liitetty jakeluverkonhaltijan verkkoon samalla liittymällä. Lisäksi loppukäyttäjien sähköntuotantolaitteiston tai varaston tulisi olla liitetty samaan kiinteistön tai sitä vastaavan kiinteistöryhmän sisäiseen sähköverkkoon.

Loppukäyttäjien ryhmästä säädettyä sovellettaisiin 2 momentin mukaan myös yksittäiseen sähköä tuottavaan tai varastoivaan loppukäyttäjään, jonka tuotantolaitteisto tai varasto on varustettu jakeluverkonhaltijan erillisellä mittauslaitteistolla. Pykälän 1 momentin 2–5 kohdissa säädettyjen edellytysten tulisi tällöinkin täyttyä. Näiden yksittäisten loppukäyttäjien osalta varmistettaisiin, että loppukäyttäjä voisi hyötyä tuottamastaan tai varastoimastaan sähköstä vastaavalla tavalla kuin ne pien-tuottajat, joihin sovellettaisiin 4 luvun 1 a §:n mukaista taseselvitysjakson sisäistä netotusta.

Pykälän 3 momentin mukaan loppukäyttäjien ryhmän olisi rekisteröidyttävä sähköntoimitusten selvitystä varten jakeluverkonhaltijalle, joka vastaa loppukäyttäjien ryhmän sähkön mittauksista. Loppukäyttäjien ryhmän tehtävänä olisi myös ilmoittaa jakeluverkonhaltijalle ryhmään kuuluvat sähkönkäyttöpaikat, sähköntuotannon ja varastosta oton jako-osuudet, jakeluverkkoon syötetyn sähkön jako-osuudet sekä näiden tietojen muutokset. Tiedot olisivat tarpeen 4 luvun 1 b §:n mukaisen taseselvitysjakson sisäisen hyvityslaskennan mahdollistamiseksi.

Sähkönkäyttöpaikka voitaisiin ilmoittaa kuuluvaksi kerrallaan vain yhteen sähkön loppukäyttäjien ryhmään tai 3 §:ssä tarkoitettuun paikalliseen energiayhteisöön. Paikallisen energiayhteisön tai loppukäyttäjien ryhmän määritelmät eivät itsessään estäisi sitä, että saman kiinteistön tai sitä vastaavan kiinteistöryhmän sisällä toimisi useampia paikallisia energiayhteisöjä tai loppukäyttäjien ryhmiä samanaikaisesti. Määritelmällisesti paikallinen energiayhteisö ja loppukäyttäjien ryhmä aina joko tuottaisi tai varastoisi sähköä, jonka jakamiseen sähkönkäyttöpaikoille sovellettaisiin 4 luvun 1 b §:ä. Jos sähkönkäyttöpaikka kuuluisi useampaan paikalliseen energiayhteisöön tai loppukäyttäjien ryhmään, jotka samanaikaisesti tuottaisivat tai varastoisivat sähköä, muuttuisi taseselvityksen toteuttaminen käyttöpaikan osalta monimutkaiseksi ja voisi tehdä siitä vaikeasti hallittavan.

Pykälällä pantaisiin kansallisesti täytäntöön sähkömarkkinadirektiivin yksin ja yhdessä toimivia aktiivisia asiakkaita sekä uusiutuvan energian direktiivin yksin ja yhdessä itse tuotettua uusiutuvaa energiaa käyttäviä kuluttajia koskevat säännökset tuotetun tai varastoidun sähkön jakamisen osalta.

4 luku 1 a § Sähkönkulutuksen ja -tuotannon taseselvitysjakson sisäinen netotus jakeluverkossa

Ehdotetussa 4 luvun 1 a §:ssä säädettäisiin sähkönkulutuksen ja -tuotannon taseselvitysjakson sisäisestä netotuksesta jakeluverkossa. Pykälän mukaan jakeluverkkoon liitetyssä sähkönkäyttöpaikassa kunkin taseselvitysjakson aikana mitattu sähkönkulutus ja -tuotanto laskettaisiin yhteen taseselvityksessä ja laskutuksessa, jos sähkönkäyttöpaikassa tuotettu sähkö olisi tuotettu nimellistehoaltaan enintään 100 kilovolttiampeerin sähköntuotantolaitteistossa tai usean sähköntuotantolaitteiston muodostamassa voimalaitoksessa, jonka nimellisteho on enintään 100 kilovolttiampeeria. Jakeluverkosta käyttöpaikkaan otetun ja käyttöpaikasta jakeluverkkoon syötetyn sähkön määrä laskettaisiin yhteen taseselvityksessä ja laskutuksessa siten, että kunkin taseselvitysjakson osalta taseselvityksessä ja laskutuksessa hyödynnettäväksi mittausarvoksi muodostuisi sähkönkäyttöpaikan kyseisen taseselvitysjakson aikana sähköverkosta ottaman ja sinne syöttämän sähkön yhteenlaskettu määrä. Sähkönkäyttöpaikan mittausarvojen yhteenlasketusta määrästä tulisi muodostaa taseselvityksessä ja laskutuksessa erilliset mittausaikaasarjat sähkönkulutukselle ja -tuotannolle siten, että mittausarvojen yhteenlaskettu määrä kirjattaisiin kysymyksessä olevan taseselvitysjakson lukemana joko sähkönkulutuksen tai -tuotannon mittausaikaasarjaan.

Taseselvitysjakson sisäisen netotuksen mukaista tulosta käytettäisiin sekä loppukäyttäjän taseselvityksessä että laskutuksessa. Pykälän tarkoituksena olisi näin parantaa sellaisen loppukäyttäjän, joka sekä tuottaa että kuluttaa sähköä samalla sähkönkäyttöpaikalla, mahdollisuuksia hyötyä omasta tuotannostaan. Säännös myös vastaisi mittausasetuksen tuntimittausta koskevien säännösten alkupeiräistä tarkoitusta. Tuotantolaitteiston ja voimalaitoksen nimellistehon rajausta 100 kilovolttiampeeriin varmistaisi, että sähkön tuotantoa ei lähtökohtaisesti mitattaisi verkonhaltijan erillisellä mittauslaitteistolla.

4 luku 1 b § Paikallisen energiayhteisön ja loppukäyttäjien ryhmän mittaustietojen käsittely taseselvityksessä

Pykälässä säädettäisiin paikallisen energiayhteisön ja loppukäyttäjien ryhmän mittaustietojen käsittelystä taseselvityksessä eli taseselvitysjakson sisäisestä hyvityslaskennasta. Paikallisen energiayhteisön tai loppukäyttäjien ryhmän sähköntuotanto ja varastosta otto tulisi pykälän mukaan jakaa paikallisen energiayhteisön tai sähkön loppukäyttäjien ryhmän sisällä sen ilmoittamien jako-osuuksien mukaisesti sähkönkäyttöpaikoille jakeluverkon taseselvityksessä sekä laskutuksessa, jos paikallisen energiayhteisön tai loppukäyttäjien ryhmän sähköntuotantolaitteisto tai usean sähköntuotantolaitteiston muodostama voimalaitos tai sähkövarasto olisi nimellisteholtaan alle yhden megavolttiampeerin. Nimellisteholtaan vähintään yhden megavolttiampeerin tuotantolaitteistolle tulee muodostaa taseselvityksessä erikseen sähkötase, mistä syystä rajaus alle yhden megavolttiampeerin tuotantolaitokseen ja sähkövarastoihin olisi tarpeen. Jakaminen tulisi tehdä siten, että paikalliseen energiayhteisöön tai loppukäyttäjien ryhmään kuuluvaan sähkönkäyttöpaikkaan jakeluverkosta otettu sähkön määrä ja sille energiayhteisön tai ryhmän ilmoituksen mukaisesti kuuluva osuus energiayhteisön tai ryhmän jakeluverkkoon syöttämästä sähkön määrästä laskettaisiin yhteen kunkin taseselvitysjakson aikana. Yhteenlaskun edellytyksenä olisi, että mittauksin voitaisiin todentaa, että paikallisen energiayhteisön tai loppukäyttäjien ryhmän jakeluverkkoon syöttämä määrä käytetään energiayhteisöön tai ryhmään kuuluvissa sähkönkäyttöpaikoissa. Jos paikallisen energiayhteisön tai loppukäyttäjien ryhmän jakeluverkkoon syöttämän sähkön määrä mitattaisiin sellaisen sähkönkäyttöpaikan mittaustilanteella, johon myös otetaan sähköä jakeluverkosta, jaettaisiin muille energiayhteisöön tai loppukäyttäjien ryhmään kuuluville sähkönkäyttöpaikoille jakeluverkkoon syötetystä sähköstä se määrä, jota ei olisi mittausten mukaan käytetty kyseisellä sähkönkäyttöpaikalla.

Säännöksellä mahdollistettaisiin tuotetun tai varastoidun sähkön jakaminen laskennallisesti usealle sähkönkäyttöpaikalle taseselvitysjakson sisällä. Taseselvitysjakson sisäisen hyvityslaskennan tuottamaa tietoa käytettäisiin sekä taseselvityksessä että laskutuksessa.

Pykälän 2 momentin mukaan tilanteissa, joissa sähkönkäyttöpaikalle kuuluva osuus paikallisen energiayhteisön tai loppukäyttäjien ryhmän jakeluverkkoon syöttämästä sähkön määrästä ylittäisi sähkönkäyttöpaikalle taseselvitysjakson aikana jakeluverkosta otetun sähkön määrän, katsottaisiin tämä ylittävä osuus syötetyksi jakeluverkkoon siinä siirrettäväksi. Paikallinen energiayhteisö tai loppukäyttäjien ryhmä päättäisi, jaetaanko taseselvityksessä ja laskutuksessa jakeluverkkoon siirrettäväksi syötetyn sähkön määrä kullekin energiayhteisöön tai ryhmään kuuluvalla sähkönkäyttöpaikalle sille kuuluvan osuuden mukaisesti vai kokonaisuudessaan sille sähkönkäyttöpaikalle, jossa sähköntuotantolaitteisto tai sähkövarasto sijaitsee. Käytännössä tämä määrittäisi sen, olisiko paikallinen energiayhteisö tai loppukäyttäjien ryhmä jakeluverkkoon syötetyn sähkön myyjä vai toimisivatko sen yksittäiset jäsenet tai osakkaat sähkön myyjinä.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin siitä, että 4 luvun 1 a §:n mukainen taseselvitysjakson sisäinen netotus tehtäisiin taseselvityksessä sähkönkäyttöpaikalle ennen hyvityslaskentaa. Säännöksellä selkeytettäisiin netotuksen ja hyvityslaskennan toteuttamisen keskinäinen järjestys ja varmistettaisiin, että taseselvityksessä toteutettaisiin netotus aina ensin. Näin laskentajärjestystä tietojärjestelmissä ei tarvitsisi muuttaa paikalliseen energiayhteisöön tai loppukäyttäjien ryhmään kuuluvien sähkönkäyttöpaikkojen osalta.

6 luku 5 § Tuntimittauslaitteiston ja verkonhaltijan mittaustietoa käsittelevän tietojärjestelmän toiminnalliset vaatimukset sähköverkossa

Asetuksen 6 luvun 5 §:n 5 kohta kumottaisiin. Mittaustietojen tietoturvasta ja tietosuojasta on säädetty erikseen. Säännöksiä on annettu mittaustietojen (707/2011), sähkömarkkinalaissa ja luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2016/679 (yleinen tietosuojasetus).

Voimaantulo

Asetus on tarkoitettu tulemaan x päivänä y kuuta 2020.

Voimaantulosäännöksen 2 momentissa säädettäisiin taseselvitysjakson sisäisen netotuksen toimeenpanosta. Netotus tulisi järjestää sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon yksikön eli datahubin palveluna viimeistään 1 kesäkuuta 2022. Sähkömarkkinalain 49 a §:ssä sähkökauppojen taseselvitys jakeluverkoissa on säädetty sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon palveluksi. Sähkön tuotannon ja kulutuksen taseselvitysjakson sisäinen netotus on osa taseselvitystä jakeluverkoissa, ja näin ollen netotus olisi luontevaa toteuttaa datahubissa.

Jakeluverkonhaltijoiden olisi mahdollista tarjota sähkön tuotannon ja kulutuksen taseselvitysjakson sisäistä netotusta asiakkailleen ennen toteutusta datahubissa. Verkonhaltijan tulisi kuitenkin ensisijaisesti huolehtia lakisääteisten velvoitteidensa täyttämisestä, eikä netotuksen järjestäminen saisi vaikuttaa esimerkiksi verkonhaltijan valmiuksiin datahubin käyttöönottoon liittyen. Kun netotus siirtyisi toteutettavaksi datahubiin, mahdollisesti jo ennen 1 kesäkuuta 2022, verkonhaltijan tulisi siirtyä käyttämään datahubin palvelua.

Voimaantulosäännöksen 3 momentin mukaan myös hyvityslaskennan tulisi olla sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon yksikön palveluna jakeluverkonhaltijan käytettävissä 1 kesäkuuta 2022 alkaen. Samoin kuin taseselvitysjakson sisäisen netotuksen myös hyvityslaskennan järjestäminen on osa sähkökauppojen taseselvitystä jakeluverkoissa. Datahubin käyttöönottopäivän ollessa 21 helmikuuta 2022 taseselvitysjakson sisäisen netotuksen ja hyvityslaskennan käyttöönoton myöhemmällä aikarajalla pyrittäisiin minimoimaan palveluiden toteuttamisen vaikutukset datahubin käyttöönottoon ajallaan.

Jakeluverkonhaltija, joka vastaisi paikallisen energiayhteisön tai loppukäyttäjien ryhmän mittauksista, voisi myös itse tarjota taseselvitysjakson sisäisen hyvityslaskennan palvelun paikalliselle energiayhteisölle ja loppukäyttäjien ryhmälle 30 päivään kesäkuuta 2023 asti. Tämän jälkeen taseselvitysjakson sisäinen hyvityslaskenta toteutettaisiin ainoastaan datahubin palveluna. Jakeluverkonhaltijan olisi kuitenkin käytettävä datahubin hyvityslaskentapalvelua jo 1 kesäkuuta 2022 alkaen, jos se vastaisi paikallisen energiayhteisön tai loppukäyttäjien ryhmän sisäisistä sähkön mittauksista ja se ei järjestäisi palvelua itse. Säännöksellä pyrittäisiin varmistamaan paikallisten energiayhteisöjen ja loppukäyttäjien ryhmän toiminta mahdollisimman laajasti ja nopeasti jo ennen hyvityslaskennan toteuttamista datahubissa. Viime kädessä datahub-toteutuksen on kuitenkin arvioitu olevan selkein ratkaisu niin tiedonsiirron kuin tehtävien järjestämisenkin kannalta jakeluverkkojen taseselvitysten siirtyessä muutoinkin datahubissa tehtäväksi.

Paikallinen energiayhteisö tai loppukäyttäjien ryhmä rekisteröityisi ja tekisi tarvittavat ilmoitukset aina jakeluverkonhaltijalle. Hyvityslaskennan datahub-toteutuksessa jakeluverkonhaltijan tulisi sitten ilmoittaa paikallisen energiayhteisön ja loppukäyttäjien ryhmän tiedot edelleen datahubiin. Tarvittavat tiedonvaihtoa koskevat säännökset on tarkoitus antaa ennen hyvityslaskennan toteuttamista datahubin palveluna.

Jo asennettujen verkonhaltijan mittareiden hyödyntäminen ja asiakkaan oikeus omiin mittaustietoihinsa

Asennettujen mittauslaitteistojen hyödyntäminen

Ehdotuksen lähtökohtana olisi, että hyvityslaskennan ja netotuksen toteuttamisessa hyödynnetään käyttöpaikoille asennettuja jakeluverkonhaltijoiden tuntimittauslaitteita. Tällä pyrittäisiin varmistamaan, että yhdessä tuotetun sähkön jakaminen hyvityslaskennalla sekä sähköntuotannon ja -kulutuksen netotus toteutettaisiin mahdollisimman kustannustehokkaasti. Hyvityslaskennan toteuttamis- mallissa paikalliseen energiayhteisöön tai loppukäyttäjien ryhmään osallistuvalla loppukäyttäjällä olisi edelleen mahdollisuus solmia oma sähkönmyyntisopimuksensa olematta sidottu tältä osin paikallisen energiayhteisöön tai muihin loppukäyttäjiin. Lisäksi paikalliseen energiayhteisöön ja loppukäyttäjien ryhmään liittyminen ja siitä eroaminen olisivat mahdollisimman yksinkertaisia toteuttaa. Nämä tavoitteet ovat linjassa sähkömarkkinadirektiivin ja uusiutuvan energian direktiivien tarkoituksen kanssa.

Hyvityslaskennan ja netotuksen piirissä olevien käyttöpaikkojen osalta loppukäyttäjän mittauslaitteelta ei olisi suoraan luettavissa sitä lukemaa, josta sähkön vähittäismyyjä ja jakeluverkonhaltija asiakasta laskuttaisivat, koska hyvityslaskenta ja netotus toteutetaan tietojärjestelmissä mittauslaitteen keräämiin mittaustietoihin perustuen. Mittauslaitteiden ominaisuuksia sääntelevän mittauslaitedirektiivin (2014/32/EU) vaatimukseen on kiinnitetty tältä osin huomiota muun muassa Älyverkko-ryhmän loppuraportissa.

Kansallisessa lainsäädännössä sähkön mittauslaitteiden yleisistä vaatimuksista säädetään mittauslaitelaisissa (707/2011) ja mittauslaitteiden olennaisista vaatimuksista, vaatimustenmukaisuuden osoittamisesta ja teknisistä erityisvaatimuksista annetussa valtioneuvoston asetuksessa (1432/2016), minkä lisäksi mittausasetuksessa (66/2009) säädetään tietyistä toiminnallisuusvaatimuksista. Valtioneuvoston asetuksessa (1432/2016) olennaisten vaatimusten osalta 2 §:ssä viitataan mittauslaitedirektiivin liitteeseen I. Mittauslaitteen lukemista koskeva säännös on liitteen I 10.5 kohdassa, jonka mukaan kulutusmittauksiin tarkoitettuna mittauslaitteen on oltava varustettu kuluttajan helposti ja ilman työkaluja nähtävissä olevalla metrologisesti ohjatulla näytöllä riippumatta siitä, voidaanko mittaustietoja lukea kauko-ohjatusti. Näytössä oleva lukema on alakohdan mukaan mittaustulos, jonka perusteella määritetään maksettava hinta.

Sähkömarkkinadirektiivin myötä mittauslaitteiden ominaisuuksista säädetään entistä tarkemmin myös unionin sähkömarkkinalainsäädännössä. Sähkömarkkinadirektiivissä säädetään muun muassa siitä, kuinka loppuasiakkaan tulisi saada mittaustietonsa. Uusia (ns. seuraavan sukupolven) älykkeitä mittausjärjestelmiä koskevan 20 artiklan mukaan vahvistetut, aiempaa kulutusta koskevat tiedot tulisi saattaa helposti ja suojatusti loppuasiakkaiden saataville ja näkyville pyynnöstä ja ilman lisäkustannuksia. Sen sijaan tavanomaisten eli ”ei-älykkäiden” mittareiden osalta sähkömarkkinadirektiivin 22 artiklassa säädetään, että loppuasiakkaiden tulisi voida ”lukea tavanomaiset mittarinensa helposti joko suoraan *tai* välillisesti verkossa olevan *tai* muun asianmukaisen käyttöliittymän välityksellä” (kursivointi tässä).

Tavanomaisella mittarilla tarkoitetaan sähkömarkkinadirektiivissä analogista mittaria tai sähköistä mittaria, jolla ei voi sekä lähettää että vastaanottaa tietoa. Mittauslaitedirektiivin olennaisia vaatimuksia sekä sähkömittareita koskevia erityisiä vaatimuksia puolestaan sovelletaan asuinympäristöissä, liiketiloissa ja kevyessä teollisuudessa kulutetun sähköenergian mittaamiseen käytettäviin

sähköenergiamittareihin. Sähkömarkkinadirektiivin tavanomaisia mittauslaitteita koskeva säännös on soveltamisalaltaan osin päällekkäinen mittauslaitedirektiivin yleisen mittaustuloksen lukemista koskevan vaatimuksen kanssa. Sähkömarkkinadirektiivin säännös tältä osin on myös mittauslaitedirektiivin säännöstä väljempi mahdollistaen yksiselitteisesti mittaustuloksen lukemisen myös muun käyttöliittymän kuin mittarin näytön kautta.

Suomessa asennetut etäluettavat tuntimittauslaitteistot eivät pääsääntöisesti ole sähkömarkkinadirektiivin tarkoittamia tavanomaisia mittareita, vaan niin sanottuja vanhoja älymittareita, joiden ominaisuuksista tai luennasta ei direktiivissä erikseen säädetä. Sähkömarkkinadirektiivin tavanomaisia mittareita koskeva 22 artikla ei siten sellaisenaan sovellu Suomessa asennettuihin mittareihin tai niiden luentaan, kuten eivät myöskään uusia älymittareita koskevat 20 artiklan säännökset. *Ex analogia*-tulkintaa seuraten voidaan kuitenkin katsoa, että sähkömittareita koskeva erityissäännös, joka on tavanomaisten mittareiden osalta (22 artikla) päällekkäinen mittauslaitedirektiivin laitteiston lukemista koskevan säännöksen kanssa, vaikuttaisi osaltaan yleislain tulkintaan myös ns. vanhempien älymittareiden osalta.

Käytettäessä vanhan älymittarin mittaustulosta hyvityslaskennan tai tasejakson sisäisen netoutuksen perustana voitaisiin näin ollen pitää riittävänä, että loppukäyttäjä voisi tarkistaa yhden tai useamman mittauslaitteen näytöltä mitatun kumulatiivisen energian määrän. Tämän lisäksi loppukäyttäjä voisi tarkemmin tarkastella mittaustietoja esimerkiksi verkonhaltijan etäportaalin kautta internetissä. Tämä vastaa alan nykyistä käytäntöä mittaustulosten näyttämiseksi. Tulevaisuudessa mittaustietoja voisi lukea myös sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdonyksikön eli datahubin asiakasrajapinnan kautta.

Mittauslaitedirektiivin vaatimusten ja sähkömarkkinadirektiivin vaikutuksen muunlainen tulkinta voisi johtaa tilanteeseen, jossa sähkömarkkinadirektiivin ja uusiutuvan energian direktiivin vaatimuksia energiayhteisöistä ei voida toimeenpanna nykyisiä sähkön mittauslaitteistoja hyödyntäen. Direktiiveissä lähtökohtana näyttää kuitenkin olevan, että energiayhteisöjen tai itse sähköä tuottavien asiakkaiden toiminnan mahdollistaminen ei edellytä nykyisten mittareiden vaihtamista. Energiayhteisöjen osalta jäsenvaltioiden tulisi säätää mahdollistavasta lainsäädäntökehystä ja varmistaa, että sähkön jakaminen energiayhteisön sisällä ja ryhmänä sähköä tuottavien loppukäyttäjien kesken on mahdollista 31 joulukuuta 2020 (sähkömarkkinadirektiivi) tai 30 kesäkuuta 2021 (uusiutuvan energian direktiivi) mennessä. Jo asennetut vanhat älymittarit voivat tästä huolimatta olla käytössä aina 5 heinäkuuta 2031 asti. Tällä hetkellä useassa EU:n jäsenvaltiossa sähkön mittauslaitteiden näytöiltä voi ministeriön selvitysten mukaan lukea kumulatiivisen energian määrän mutta pääsääntöisesti ei esimerkiksi tuntimittaussarjoja. Tämä vastaa alan käytäntöä myös Suomessa.

Jakeluverkonhaltijoiden asentamat sähkön mittauslaitteet tulevat laajalti käyttöikänsä päähän 2020-luvulla, ja mittauslaittekanta on tällöin päivitettävä. Uusille, ns. seuraavan sukupolven älymittauslaitteistoille asetettavista toiminnallisuusvaatimuksista, joilla pannaan täytäntöön myös sähkömarkkinadirektiivin uusia älykkäitä mittaussjärjestelmiä koskevat vaatimukset, on tarkoitus säätää erillisellä valtioneuvoston asetuksella. Ennen laajamittaista mittauslaitteistojen päivittämistä mittauslaitteiston vaihtamisen edellyttäminen tuotetun sähkön jakamisen mahdollistamiseksi voitaisiin jopa katsoa ylimääräiseksi, energiayhteisöjä ja loppukäyttäjien ryhmiä teknisesti syrjiväksi vaatimukseksi.

Loppukäyttäjän ja sähköntuottajan oikeus omien tietojensa hyödyntämiseen

Loppukäyttäjän ja sähköntuottajan oikeudesta itseään koskevan tiedon hyödyntämiseen säädetään sähkömarkkinalain 75 e §:ssä, jonka mukaan verkonhaltijan on luovutettava loppukäyttäjälle ja sähköntuottajalle tai näiden nimeämälle taholle jäljennös loppukäyttäjän tai sähköntuottajan omaa sähkönkäyttöä ja sähköntuotantoa koskevista mittaus- ja kulutustiedoista, jotka verkonhaltija on kerännyt sähkönkäyttöpaikan mittauslaitteistosta. Säännöksen perusteella energiayhteisön jäsenellä tai osakkaalla sekä sähköä itse tuottavalla loppukäyttäjällä on oikeus saada sekä omaa kulutustaan että tuotantoaan koskevat tiedot. Verkonhaltijan on näin ollen luovutettava asiakkaalle sekä yhteenlaskun tuloksena saadut taseselvityksessä käytettävät tiedot että mittauslaitteistolta kerätyt tiedot. Pykälän soveltamista ei rajoita se, että verkonhaltija tarjoaa hyvityslaskenta- tai netotuspalvelua ja tietojen näyttäminen on muilta osin siirretty tapahtuvaksi datahubissa. Siirtymäaikana, eli datahubin käyttöönoton ja hyvityslaskennan ja netotuksen datahubissa järjestämisen välillä, riittävänä voitaisiin pitää sitä, että asiakas pyynnöstä saisi sekä omat yhteenlasketut että mittareilta kerätyt kulutus- ja tuotantotiedot käyttöönsä. Kun toteutus siirtyisi datahubiin, tulisi loppukäyttäjän saada myös mitaustietonsa datahubin asiakasrajapinnan kautta.

Sähkömarkkinalain 57 §:ssä säädetään jakeluverkonhaltijan ja 69 §:ssä vähittäismyyjän laskutuksesta. Säännösten lähtökohtana on, että jakeluverkonhaltijan ja vähittäismyyjän on suoritettava laskutus tosiasialliseen kulutukseen perustuen vähintään neljä kertaa vuodessa. Laskuissa on esitettävä erittely siitä, miten sähkönjakelun tai toimitetun sähkön hinta muodostuu. Hintaa koskevat tiedot ja arviot on annettava loppukäyttäjälle oikea-aikaisesti ja helposti ymmärrettävässä muodossa. Laskun mukana on ilmoitettava loppukäyttäjän todellinen kulutus ja hintatiedot sekä mahdollistettava vertailu edellisen vuoden kulutukseen samana kautena. Sähkömarkkinalain mukaisesti Energiavirasto voi antaa tarkempia määräyksiä siitä, mitä tietoja jakeluverkonhaltijan ja vähittäismyyjän laskuihin tulee sisällyttää, sekä siitä tavasta, jolla tiedot tulee laskuissa esittää.

Tilanteissa, joissa vähittäismyyjän tai jakeluverkonhaltijan asiakkaan käyttöpaikalla tehtäisiin taseselvitystä ja laskutusta varten taseselvitysjakson sisäinen netotus tai hyvityslaskenta, laskutus perustuisi yhteenlaskettuun tietoon. Tällöin riittävänä voitaisiin etenkin ennen palveluiden toteuttamista yksinomaan datahubissa pitää sitä, että asiakkaan laskulla näkyisi laskutuksen perustana oleva yhteenlaskettu tieto. Mittaustietojen näyttäminen laskulla voisi käytännössä edellyttää muutoksia jakeluverkonhaltijan laskutusjärjestelmään, mikä saattaa haitata käynnissä olevien mittavien tietojärjestelmä uudistusten toteutumista. Toisaalta jakeluverkonhaltijan tarjotessa hyvityslaskentapalvelua mahdollisesti datahubin käyttöönottopäivän ja 30 päivänä kesäkuuta 2023 välillä sähkönmyyjällä ei välttämättä olisi mahdollisuutta saada hyvityslaskennassa käytettyjä mitaustietoja datahubista laskutustaan varten, jos myös myyjän laskulla edellytettäisiin näkyvän sekä mitatut että yhteenlasketut tiedot.

Asiakkaan tulisi kuitenkin kaikissa tapauksissa saada yllä esitetyllä tavalla sähkömarkkinalain 75 e §:n mukaisesti käyttöönsä myös mitaustietonsa, jotka olisivat hyvityslaskennan tai netotuksen perustana.

3 Ehdotuksen vaikutukset

Taloudelliset vaikutukset

Ehdotuksen taloudelliset vaikutukset kohdistuisivat pääasiassa sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon yksikköön eli datahubiin sekä jakeluverkonhaltijoihin ja sähkön loppukäyttäjiin.

Taseselvitysjakson sisäinen netotus ja hyvityslaskenta tulisi järjestää datahubissa. Taloudellisia vaikutuksia arvioidaan olevan etenkin datahubin tietojärjestelmien kehittämisellä siten, että netotus ja hyvityslaskenta on mahdollista toteuttaa. Datahubin vuosikustannuksiksi arvioitiin hallituksen esityksessä (HE 144/2018 vp) noin 100 miljoonaa euroa. Hyvityslaskennan tai netotuksen toteuttamisen ei arvioida aiheuttavan juurikaan kasvua vuosittaisiin käyttökustannuksiin. Investointikustannukset järjestelmän kehittämiseksi arvioidaan kuitenkin olevan joitakin satojatuhansia euroja. Kun otetaan huomioon myös jakeluverkonhaltijoille tietojärjestelmien kehittämisestä aiheutuvat kustannukset sen varmistamiseksi, että tietojärjestelmä toimii yhteen datahubin palvelun kanssa, kustannusten arvioidaan olevan miljoonan euron luokkaa. Pitkällä aikavälillä siirtymisen datahub-toteutukseen arvioidaan olevan kustannustehokkaampaa kuin yksittäisten jakeluverkonhaltijoiden toteuttamana jakeluverkon taseselvityksen muutoinkin siirtyessä datahubissa tehtäväksi.

Aiheutuvat kustannukset jakeluverkonhaltijalle, joka päättää kehittää tietojärjestelmiinsä väliaikaiset toiminnot netotuksen tai hyvityslaskennan tekemiseksi, riippuvat valitusta toteutustavasta. Mikäli jakeluverkonhaltija kehittää manuaalisesti käytettävän laskentajärjestelmän, investointikustannukset voivat olla arviolta kymmeniätuhansia euroja. Järjestelmän käytöstä syntyy tällöin kuitenkin enemmän kustannuksia kuin automaattisen järjestelmän käytöstä. Automatisoitu järjestelmä olisi investointikustannuksiltaan todennäköisesti merkittävästi suurempi.

Taseselvitysjakson sisäisen hyvityslaskennan toteuttaminen datahubissa ja toteuttamisen mahdollistaminen jakeluverkonhaltijalle aiheuttaa aikavälillä 1 kesäkuuta 2022 ja 30 kesäkuuta 2023 ”päällekkäisiä” kustannuksia. Jakeluverkonhaltijan väliaikaisen toteutuksen mahdollistamista myös datahubin palvelun käyttöönoton jälkeen pidetään kuitenkin tarpeellisena, sillä se voi kannustaa joitakin jakeluverkonhaltijoita aloittamaan palvelun tarjoamisen mahdollisimman pian.

Ehdotetut muutokset mahdollistaisivat tuotetun ja varastoidun sähkön jakamisen usealle sähkönkäyttöpaikalle paikallisissa energiayhteisöissä ja loppukäyttäjien ryhmissä. Tämä voisi tuoda energiayhteisöihin ja ryhmiin osallistuville loppukäyttäjille säästöjä heidän sähkölaskuissaan. Kustannusvaikutus kuitenkin riippuu pitkälti hyödynnetyn sähköntuotanto- tai varastointiteknologian kustannuksista sekä muun muassa paikallisen verkonhaltijan verkkomaksuista.

Jo asennettujen mittauslaitteistojen mittaustulosten käyttäminen sekä hyvityslaskennan että netotuksen perustana on arvioitu säästävän huomattavia summia. Nykyisten mittauslaitteistojen arvo on noin 700 miljoonaa euroa Energiaviraston valvontamenetelmien yksikköhintoja käyttäen. Kaikkien sähkönkäyttöpaikkojen mittauslaitteistojen vaihtaminen voi maksaa tätäkin enemmän.

Ympäristövaikutukset

Ehdotuksella olisi pääasiassa myönteisiä vaikutuksia ympäristöön. Ehdotuksella parannettaisiin sähköä tuottavan loppukäyttäjän mahdollisuuksia hyödyntää omaa tuotantoaan sekä mahdollistettaisiin tuotetun tai varastoidun sähkön jakaminen paikallisten energiayhteisöjen ja loppukäyttäjien ryhmien sisällä. Ehdotus voisi siten kannustaa sähkön tuottamiseen lähellä kulutusta ja toisaalta myös sähkövarastojen hankintaan. Usein sähkönkäyttöpaikkoja lähellä tapahtuva pienimuotoinen tuotanto perustuu uusiutuviin energialähteisiin kuten aurinkopaneeleita käytettäessä, millä olisi positiivisia ilmastovaikutuksia. Varastojen hyödyntäminen esimerkiksi kulutushuippujen aikoina voisi pienentää sähköjärjestelmän tehontarvetta.

Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Energiavirasto valvoisi toimivaltansa puitteissa säännösten noudattamista. Ehdotuksella ei kuitenkaan arvioida olevan merkittäviä vaikutuksia viranomaisten toimintaan.

4 Valmistelu ja lausuntopalaute

Asetusehdotus on valmisteltu virkatyönä työ- ja elinkeinoministeriössä. Ehdotuksen taustalla ovat työ- ja elinkeinoministeriön asettaman Älyverkko työryhmän ehdotukset vuodelta 2018. Lisäksi ehdotuksista on keskusteltu asiantuntijoista kootun taustaryhmän kanssa vuosien 2019–2020 aikana.

Ehdotuksesta pyydettiin lausunnot... Lausuntoja saatiin N kappaletta.

Ehdotetut asetukset on tarkastettu oikeusministeriön laintarkastusyksikössä.